

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 27 lutego 2020 r.,

skargi J. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 25 września 2017 r., sygn. akt XIII Ga (...)

wydanego w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko T. B.

o zapłatę,

**odrzuca skargę.**

### UZASADNIENIE

J. K. – powód w postępowaniu przeciwko T. B. o zapłatę – wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 25 września 2017 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 16 marca 2017 r., oddalającego powództwo w całości.

Skarżący podniósł, że wyrok jest niezgodny z art. 875, art. 864, art. 867 § 1, art. 875 § 3 w zw. z art. 6 k.c. oraz z art. 233 § 1 w zw. z art. 381 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym mającym, poprzez zakwestionowanie zgodności z prawem orzeczenia, przesądzić jedną z przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Stanowi ona nadzwyczajny, sformalizowany

środek procesowy, zatem przepisy ja regulujące powinny być wykładane ściśle (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CNP 124/06, nie publ., z dnia 25 marca 2009 r., V CNP 93/08, nie publ., z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, nie publ.).

Po pierwsze skarżący nie uczynił zadość wymaganiu uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody w wyniku wydania zaskarżonego wyroku. Zgodnie bowiem z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego szkoda musi mieć charakter rzeczywisty. Nie spełnia tego wymagania odwołanie się do szkody, która jeszcze nie wystąpiła, nawet jeśli jej powstanie w przyszłości jest pewne, dlatego niewystarczające jest wykazanie istnienia ciążącego na skarżącym zobowiązania wynikającego z kwestionowanego przez niego wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2010 r., III CKN 48/10, Biul. Sąd. IC 2011/10/51, a także z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05 i z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CNP 73/15, nie publ.). Skarżący wskazał jedynie, że został sądowo zobowiązany do zapłaty wskazanych kwot na rzecz pozwanego i nie wykazał, że istotnie uregulował tę należność, co mogłoby stanowić uszczerbek w jego majątku. Ponadto koszty procesu, którymi został obciążony, nie stanowią szkody uzasadniającej wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2006 r., III CNP 46/06; z 21 grudnia 2006 r., III CNP 57/06, z 17 listopada 2005 r., II CNP 15/05, z 27 lipca 2006 r., II BP 11/06, z 25 maja 2007 r., III CNP 30/07, z 10 lipca 2008 r., I CNP 39/08, z 21 lutego 2013 r., III CNP 2/13, z dnia 27 marca 2015 r., I CNP 43/14).

Po drugie zgodnie z art. 424<sup>5</sup> §1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Należy odróżnić niemożność zmiany lub uchylenia prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych, która stanowi przesłankę dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424<sup>1</sup> § 1 k.p.c.), od wiążącego się z tą przesłanką wymagania skargi w postaci wykazania niemożności wzruszenia zaskarżonego wyroku w drodze innych

środków prawnych, które stanowi jej element konstrukcyjny (art. 424<sup>5</sup> § 1 pkt 5 k.p.c.). W konsekwencji odrzucenie skargi następuje nie tylko wtedy, gdy skarżący nie spełnił wskazanego wymagania, tj. nie zawarł w skardze wywodu mającego wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c.), ale również wtedy, gdy zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa (art. 424<sup>8</sup> § 2 k.p.c.).

Niemożliwość zmiany lub uchylenia zaskarżonego prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych jako przesłanka dopuszczalności skargi musi istnieć zarówno w przeszłości, jak i w chwili oceny dopuszczalności skargi (*verba legis* „zmiana lub uchylenie tego wyroku (...) nie było i nie jest możliwe”). Oznacza to, że skarga jest niedopuszczalna wtedy, gdy zmiana lub uchylenie wyroku było możliwe w przeszłości i nadal jest możliwe w chwili oceny dopuszczalności skargi, wtedy, gdy zmiana lub uchylenie wyroku było możliwe w przeszłości, ale nie jest możliwe w chwili oceny dopuszczalności skargi (wyjątek w tym zakresie przewiduje art. 424<sup>1</sup> § 2 k.p.c.) oraz wtedy, gdy zmiana lub uchylenie wyroku nie było możliwe w przeszłości, ale jest (stało się) możliwe w chwili oceny dopuszczalności skargi. Ta ostatnia sytuacja może wystąpić w przypadku zmiany normatywnej polegającej na wykreowaniu – po uprawomocnieniu się wyroku lub nawet wniesienia skargi od niego – przez ustawodawcę dodatkowego środka prawnego, który może doprowadzić do zmiany lub uchylenia tego wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018, III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121).

Do takiej zmiany doszło w dniu 3 kwietnia 2018 r., a więc przed wniesieniem skargi, poprzez wprowadzenie do polskiego systemu prawnego skargi nadzwyczajnej, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Wprowadzenie skargi nadzwyczajnej ma duże znaczenie dla dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego

orzeczenia. Dotyczy to nie tylko orzeczeń, które uprawomocniły się w dniu 3 kwietnia 2018 r. lub po tym dniu, lecz także orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 3 kwietnia 2018 r. Skoro wprowadzono dodatkową, nieprzewidzianą wcześniej, gwarancję zgodności z prawem orzeczeń sądowych, otwierając drogę do zmiany lub uchylenie wadliwego orzeczenia poza trybem skargi kasacyjnej i skargi o wznowienie, to skorzystanie z niej – na równi ze skorzystaniem ze skargi kasacyjnej i skargi o wznowienie – musi wyprzedzać dochodzenie ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Gwarancja ta zakłada możliwość usunięcia źródła szkody w postaci wydania orzeczenia, co może uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.).

Mając zatem na względzie fakt wprowadzenia skargi nadzwyczajnej do polskiego systemu prawnego należy przyjąć, iż począwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424<sup>5</sup> § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o SN) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony.

Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia (art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c.).